

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Ekonomist

Modul: Strokovni sodelavec za zavarovalništvo

NALOŽBA V PLEMENITE KOVINE

Mentorica: mag. Romana Fišer
Lektorica: Ana Peklenik, prof.

Kandidatka: Jasmina Remšak

Kamnik, maj 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Romani Fišer za strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge. Prav tako se zahvaljujem kolektivu Višje strokovne šole B&B za podporo med študijem.

Zahvaljujem se tudi lektorici Ani Peklenik, ki je mojo diplomsko nalogo jezikovno in slovnično pregledala.

IZJAVA

»Študentka Jasmina Remšak izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Romane Fišer.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Od izbruha finančne krize vedno več vlagateljev dvomi v varnost sistema papirnatega denarja. Neznanski dolgovi kot malone neskončno naraščanje količine denarja se bodo končale s hiperinflacijo in tako uničile naše denarno premoženje.

Statistike kažejo, da več časa posvetimo odločitvam za nakup avtomobila ali vgradnjo kuhinje kot načrtovanju svoje lastne finančne prihodnosti. Večina brezpogojno zaupa državi in njeni pomoči. To je napaka, ki bo mnoge že v bližnji prihodnosti potisnila v revščino in finančno stisko.

Plemenite kovine so, še posebej v teh finančno nestabilnih časih, varna naložba, ki ščiti pred inflacijo. Zaloge plemenitih kovin so omejene in njihova najdišča zadostujejo le še za nekaj let.

V diplomski nalogi želimo predstaviti plemenite kovine, njihov izvor, lastnosti in smotrnost naložbe vanje.

KLJUČNE BESEDE

- finančna kriza
- naložba
- plemenite kovine

ABSTRACT

Since the outbreak of financial crisis an increasing number of investors have been losing faith in the paper currency standard. Enormous debts and infinite increases in the money supply will eventually result in hyperinflation and destroy our monetary assets.

Statistics show that people spend far more time on car purchase or kitchen installation decisions than on decisions enabling their own financial security at an old age.

The majority of individuals unconditionally trust their state and the financial aid of the latter. For many this represents a fatal mistake which quickly results in poverty and financial distress.

Especially now, in these financially unstable times, precious metals represent a safe investment which prevents inflation. However, the supplies of these metals are limited since their deposits will be over-exploited in a few years' time.

This diploma thesis discusses precious metals, their origin and properties, and the viability of investment in these metals.

KEY WORDS

- Financial crisis
- Investment
- Precious metals

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	OPREDELITEV PROBLEMA	1
1.2	NAMEN IN CILJ PREUČEVANJA	1
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	1
1.4	METODE DELA OZIROMA RAZISKOVANJA	2
2	ZLATO	2
2.1	LASTNOSTI ZLATA	2
2.2	ZGODOVINA	3
2.3	ZLATO KOT NALOŽBA.....	4
3	SREBRO	8
3.1	LASTNOSTI SREBRA.....	8
3.2	ZGODOVINA SREBRA	10
3.3	SREBRO KOT NALOŽBA	11
4	PALADIJ	12
4.1	LASTNOSTI PALADIJA	12
4.2	ZGODOVINA PALADIJA.....	13
4.3	PALADIJ KOT NALOŽBA.....	13
5	PLATINA.....	15
5.1	LASTNOSTI PLATINE	15
5.2	ZGODOVINA	16
5.3	PLATINA KOT NALOŽBA	16
6	PRODAJA PLEMENITIH KOVIN.....	18
6.1	PRODAJA ZLATA.....	18
6.2	PRODAJA SREBRA	19
6.3	PRODAJA PALADIJA	22
6.4	PRODAJA PLATINE	22
7	RAZPRŠITEV NALOŽB	23
8	ZAKONODAJA.....	24
9	ANALIZA ANKETNE RAZISKAVE.....	24
9.1	STATISTIKA UDELEŽENCEV ANKETE	24
9.2	REZULTATI OPRAVLJENE ANKETE	24
10	ZAKLJUČEK.....	34
	LITERATURA IN VIRI	36
	PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK.....	38

KAZALO SLIK

Slika 1: Zlato	2
Slika 2: 29.avgust 1976, Konec bikovskega trenda zlata	5
Slika 3: Kepa srebra	9
Slika 4: Srebrni kovanci	10
Slika 5: Paladij	12
Slika 6: Platina v obliki palic	16
Slika 7: Palica srebra	21

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Padanje cene zlata v letih 1974–1976	6
Graf 2: Naraščanje cena zlata v obdobju 1976–1980	6
Graf 3: Gibanje cene zlata (1 unča) v obdobju 5 let v ameriških dolarjih	7
Graf 5: Gibanje cene zlata (1 unča) v obdobju 1 leta v ameriških dolarjih	8
Graf 6: Gibanje cene srebra (1 unča) v obdobju 1 leta v ameriških dolarjih	11
Graf 7: Gibanje cene srebra (1 unča) v obdobju 5 let v ameriških dolarjih	12
Graf 8: Presežek/primanjkljaj paladija na trgu po letih (v 1.000 trojskih unčah)	14
Graf 9: Cena paladija zadnje leto v ameriških dolarjih za unčo	14
Graf 10: Cena paladija v obdobju 5 let v ameriških dolarjih za unčo	15
Graf 11: Cena platine v obdobju enega leta za unčo v ameriških dolarjih	17
Graf 12 : Cena platine v obdobju 5 let za unčo v ameriških dolarjih	17
Graf 13 : Letni prihodek anketirancev	25
Graf 14: Na kakšen način varčujete?	25
Graf 15: Če varčujete v plemenite kovine, odgovorite, v katere plemenite kovine vlagate	26
Graf 16: Če ne varčujete v plemenite kovine, odgovorite, kakšen je razlog?	26
Graf 17: Ocena donosa zlata	27
Graf 18: Ocena donosa srebra	28
Graf 19: Ocena donosa paladija	28
Graf 20: Ocena donosa platine	29
Graf 21: Kje kupujete naložbene kovine?	29
Graf 22: Razpršitev naložbe v plemenite kovine	31
Graf 23: Razpršitev naložbe v nepremičnine	31
Graf 24: Razpršitev naložb v bančne depozite	32
Graf 25: Razpršitev naložb v vzajemne sklade	33
Graf 26: Razpršitev naložb v delnice, obveznice	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Letni donos srebra glede na valuto v obdobju 2001–2014	20
--	----

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

V diplomski nalogi želimo predstaviti plemenite kovine (zlato, srebro, platino, paladij) in razložiti, zakaj je naložba v plemenite kovine prednost in obenem boljša strategija kot vse druge oblike varčevanja.

V današnjem času tudi v Sloveniji plemenite kovine pridobivajo na svoji vrednosti. Boljša informiranost o tovrstnih naložbah, cena zlata in srebra ter nezaupanje v bančni sistem so pripomogli k povečanju naložb v plemenite kovine.

1.2 NAMEN IN CILJ PREUČEVANJA

Namen diplomske naloge je predstaviti način in bistvo naložbe v plemenite kovine. V nalogi bodo predstavljene plemenite kovine (zlato, srebro, platina, paladij), njihov izvor, pomen, cena in varnost naložbe.

Cilj diplomske naloge je dvigniti raven osveščenosti ljudi na področju varčevanja z nakupom plemenitih kovin in razmišljanja o finančni neodvisnosti v prihodnosti. Menimo, da je imeti del premoženja v plemenitih kovinah dolgoročno zelo pomembna zaščita za celotno premoženje. Seveda so pri vsaki naložbi, tudi v plemenite kovine, prisotna tako tveganja kot priložnosti.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Mišljenje ljudi je na splošno takšno, da je najbolj koristno varčevanje na papirju, v denarni obliki, doma v nogavici in da bo država zagotovila pokojnine. Mnogi tudi ne vedo, kakšen je postopek vlaganja v plemenite kovine in da je tovrstna naložba najvišja oblika varnosti in likvidnosti.

V današnjem času je varčevanje že nekaj luksuznega, pa vendar se še najde peščica ljudi, ki bi bili pripravljeni varčevati, vendar se bojijo vlagati zaradi nezaupanja v obstoječi sistem in poplavo agentov, ki jim obljublajo sanjsko visok donos.

Predpostavljamo, da so plemenite kovine sestavni del vsakega monetarnega sistema in da so še premalo cenjene. Z raziskavo o naložbah se bomo omejili na obdobje 2006–2014. Podatki za Slovenijo so znani od leta 2006 dalje, ker se je takrat začela uradna prodaja plemenitih kovin. Omejitev raziskave je pripravljenost anketirancev rešiti anketo.

1.4 METODE DELA OZIROMA RAZISKOVANJA

V teoretičnem delu diplomske naloge bomo uporabili opisno metodo in metodo združevanja uporabe različnih virov (preko spleta, v raznih člankih) ter literature. V raziskovalnem delu bomo kot metodo raziskave uporabili anketiranje, v zaključku pa bomo z metodo sinteze združili svoje glavne ugotovitve.

2 ZLATO

2.1 LASTNOSTI ZLATA

Slika 1: Zlato

(Vir: <http://doznajemo.com>)

V naravi se zlato pojavlja kot kepa v skalah (samorodna). Lahko je rumene, črne, rdečkaste ali vijolične barve, če ga na tanko razrežemo. Od znanih kovin ga je najlažje obdelati; 1 gram je možno sploščiti na površino 1 m². Zaradi njegove mehkebe ga pogosto mešajo z drugimi kovinami.

Atom zlata sestavlja jedro s 118 nevtroni in 79 protoni, ki ga obdaja 79 elektronov. Zlato je dober prevodnik toplote in elektrike. Kemijsko je nespremenljiv element, ne korodira in je zato zelo primeren za rabo v kovnicah in nakitu. Zlato v mnogih državah uporabljajo kot monetarni standard, uporabljajo pa ga tudi v zobozdravstvu in elektroniki.

Kemični simbol za zlato je AU (latinsko *aurum*). Njegova koda po standardu ISO 4217 je XAU. Enota, s katero merimo vrednost oziroma maso dragih kamnov, je karat, in predstavlja delež čistega zlata v 1000 delih zlitine. Npr: 999,99 tisočink pomeni 24-karatno zlato in to je čisto zlato. 917 tisočink pomeni 22-karatno zlato, kar pomeni 22 delov zlata in 2 dela druge kovine, to je 91,7 % čistine, kar se uporablja v draguljarstvu (<http://www.elementum.si> – 1. 9. 2014).

2.2 ZGODOVINA

Zgodovina priča, da se je uporaba zlata v Evropi pojavila v letu 4000 pr. n. št. V tem obdobju so izdelovali nakit in druge modne dodatke. Tudi sumerska civilizacija je na območju današnjega južnega Iraka okoli l. 3000 pr. n. št. uporabljala zlato za nakit. Leta 1500 pr. n. št. se je v Egiptu pojavila monetarna uporaba zlata. Zlato so uporabljali kot priznano menjalno sredstvo pri mednarodnem trgovanju. Kovanec *šekef*, ki je na začetku tehtal 11,3 g zlata, postane standardna enota na območju srednjega vzhoda. Kovanec je vseboval približno dve tretjini zlata in eno tretjino srebra.

Zgodovina našega štetja nam pove nekatere prelomnice pomembne v zgodovini te žlahtne kovine. Nekatero najpomembnejše so (www.plemenite-kovine.si/plemenite-kovine/zlato?eprivacy=1; <http://www.mineweb.com/mineweb/content/en/mineweb-gold-news?oid=253932&sn=Detail>):

- 1284 je izdan najbolj pomemben kovanec na svetu, imenovan *zlati dukat*. Kovanec izdajo v Benetkah. Naslednjih 500 let je to najpopularnejše plačilno sredstvo.
- Anglija v približno istem obdobju izda prvi zlati kovanec *florin*, sledijo pa še *nobel*, *the angel*, *the crown* in *the guinea*.
- 1694 je bila ustanovljena Bank of England, prva centralna banka, ki izda stroge smernice za kritje bankovcev v obtoku v zlato.
- 1792 v ZDA *Coinage Act* določi bimetalni srebrni/zlati standard, ki določa, da enemu ameriškemu dolarju ustreza 24,75 (1,6 grama) zrn čistega zlata in 371,25 (24,13 grama) zrn čistega srebra.
- 1900 Anglija je bila takrat vodila gospodarska sila na svetu, zato je sčasoma vedno več držav sprejelo njena pravila. Zlati standard začnejo uporabljati v petdesetih državah.
- 1914 se zaradi financiranja prve svetovne vojne klasični zlati standard odpravi v samo nekaj tednih, ob koncu druge svetovne vojne pa ga v svetu zopet sprejmejo.
- 1933 predsednik ZDA F. D. Roosevelt prepove izvoz zlata, ustavi zamenljivost dolarskih bankovcev v zlato, ukaže prebivalcem ZDA, naj izročijo vse zlato, ki ga posedujejo, in vpelje dnevno ceno za zlato.

- 1944 v ameriškem Bretton Woodsu določijo mednarodni izmenjevalni standard za zlato. Ustanovita se dve mednarodni organizaciji: Mednarodni denarni sklad (International Monetary Fund) in Svetovna banka (World Bank). Novi standard določi, da dajo lahko države v obtok samo toliko denarja, kolikor so imele zlatih rezerv. Brez zlatih rezerv lahko centralne banke ustvarijo poljubno količino nekritega papirnatega denarja, kar pripelje do naraščajoče inflacije (Muller, 2007).
- 15. 8. 1971 je ameriški predsednik Richard Nixon odstranil dolar iz zlatega standarda in cena zlata se lahko določa prosto, po t. i. principu *float*. Že junija cena zlata na tržišču doseže več kot 120 \$ za 31,1035 gramov.
- 1980 Zlato doseže najvišjo zgodovinsko vrednost, t. i. *all time high*, 21. 1. v New Yorku, ko 31,1035 gramov zlata stane 850 \$.
- 1999 v Evropi dobimo novo denarno enoto, evro. Ustanovijo Evropsko centralno banko, ki 15 % svojih zalog hrani v zlatu.
- 2001 teroristični napad na New York in posledično strmi padec delnic na svetovnih trgih (predvsem indeksov NASDAQ in DAX) povzroči, da investitorji na zlato začnejo gledati kot na *safe haven*.
- 2003 se začnejo cene zlata močno dvigovati, nad 400 \$ za 31,1035 gramov, kar ponovno vzbudi razprave med analitiki, trgovci in novinarji o stanju na svetovnih finančnih trgih.
- 2006 zlato nepretrgoma raste na letni ravni od leta 2003. V letu 2006 je preseglo letni porast 23 %.
- 2008 – zgodovinski preboj vrednosti zlata. Ena unča tako prebije vrednost 1.000 \$.
- 2009 ponoven preboj vrednosti 1.000 \$; nekoč zgornja meja 1.000 \$ je tako postala spodnja meja za 31,1035 gramov zlata.
- 2014 Rusija podvoji svoje zaloge zlata na 1.113,5 ton. Druga za Rusijo je Kitajska s 1.054 tonami zlata.

2.3 ZLATO KOT NALOŽBA

J. P. Morgan (1837–1913), ustanovitelj ene izmed vodilnih finančnih ustanov stoletja, je zapisal: »Zlato je denar, vse drugo je kredit.«

Banke že od nekdaj niso navdušene, da imajo njeni komitenti doma zaloge zlata, čeprav ga same skladiščijo za notranje in varnostne rezerve. Neprestano objavljajo kratkoročne in večinoma pesimistične napovedi. Ker se zgodovina rada ponavlja, si oglejmo nekaj podatkov, ki pojasnjujejo, zakaj vlagati v zlato.

V obdobju 1970–1980 se je cena zlata v prvih nekaj letih povzpela kar za 550 %, nato pa v dveh letih strmo padla za 40 %. Podobno se je zgodilo v obdobju 2002–

2011. Ljudje so bili zmedeni in niso vedeli, kaj naj naredijo. Ali naj zlato kupijo ali prodajo? Vpliv medijev, bank in raznih analitikov je močno pripomogel k njihovim odločitvam. Na spodnji sliki je članek, ki je izšel 29. avgusta 1976 v New York Timesu, z vpadljivim naslovom, da je bikovskega trenda v zlatu konec. Sledili so še drugi podobni članki.

Slika 2: 29. avgust 1976, Konec bikovskega trenda zlata

(Vir: <http://peterherman.blogspot.com/search/label/napoved%20cene%20zlata>)

Graf 1: Padanje cene zlata v letih 1974–1976

(Vir: <http://peterherman.blogspot.com/2014/05/zgodovina-se-ponavlja-cena-zlata-je.html>)

Zgodba je zelo podobna današnji. Ko je cena zlata je v septembru 1976 prišla do dna, se je šele začela bitka za dobičkom. Ob normalnih nihanjih je cena že spet pridobivala svojo moč. V obdobju 4 let je cena zlata narasla za 900 % (1976: 100 dolarjev za unčo; 1980: 900 dolarjev za unčo).

Vzpon zlata je končala Ameriška centralna banka z izjemnim dvigom obrestnih mer. Cena je mirovala 25 let. Zaradi negotovosti v svetu so v zadnjem obdobju pozitivni argumenti za lastništvo zlata vse večji.

Graf 2: Naraščanje cene zlata v obdobju 1976–1980

(Vir: <http://peterherman.blogspot.com/2014/05/zgodovina-se-ponavlja-cena-zlata-je.html>)

Zgodovina govori, da mora cena zlata v tem obdobju (podobno kot leta 1976) najti dno, oporo, od katere se lahko odbije. Zdaj je čas, da kupimo zlato, saj bo njegova cena kmalu veliko višja. Seveda se je pred tem potrebno posvetovati s strokovnjaki na tem področju (<http://peterherman.blogspot.com/2014/05/zgodovina-se-ponavlja-cena-zlata-je.html>).

Nakup fizičnega zlata je bila po mnenju analitikov v letu 2014 zelo dobra naložbena priložnost. V zadnjih petih letih je imela cena zlata zelo zanimivo pot. Vrednost za unčo se je v zadnjih petih letih gibala od 867,40 do 1.889,70 USD. V letu 2014 se je cena unče zlata gibala med 1.200 in 1.350 USD. Vlagatelji so z naložbo v zlato zaslužili že 9,70 odstotka, kar je ob napovedani rasti tečaja zlata zelo dobra popotnica (<http://www.financnitrgi.com/blog/nalozbene-priloznosti-v-letu-2014>).

Graf 3: Gibanje cene zlata (1 unča) v obdobju 5 let v ameriških dolarjih
(Vir: <http://goldprice.org/gold-price-history.html>)

Graf 4: Gibanje cene zlata (1 unča) v obdobju 1 leta v ameriških dolarjih
 (Vir: <http://goldprice.org/gold-price-history.html>)

3 SREBRO

3.1 LASTNOSTI SREBRA

Srebro ima kemijski simbol Ag, ki izhaja iz latinske besede *argentum* (srebro), Gre za plemenito in hkrati mehko težko kovino, ki jo je lahko oblikovati. Nekaj zanimivega: številne države so botrovale imenom elementov, npr. polonij, germanij, francij. Pri srebru je ravno obratno. Argentum – njegova latinska oznaka – je dala ime državi – Argentina. To je edina država, ki je dobila ime po kakšnem elementu. Srebro se pojavlja kot samostojno srebro, praviloma v majhnih zrnih in v srebrnih rudninah, ki imajo različno vsebnost srebra. Največji delež, okrog 99 %, ima zelo redki allargentum. Poleg tega obstajajo še tako imenovane rudnine, ki vsebujejo srebro, vendar majhne deleže – do enega odstotka srebra.

Slika 3: Kepa srebra
(Vir: www.financnitrgi.com)

Najpomembnejše lastnosti srebra so:

- deluje dezinfekcijsko,
- visoka prožnost in mehkost,
- največja svetlobna odbojnost med vsemi kovinami,
- največja prevodnost toplote in elektrike med vsemi kovinami,
- predstavlja močno vez med titanom in jeklom.

Srebro ima tako dobre lastnosti, da se že od leta 1813 uporablja v industriji. Uporablja se v elektriki, optiki, elektroniki, medicini, za izdelavo nakita, jedilnega pribora, glasbenih instrumentov. Srebro se nahaja tudi v baterijah, CD-jih, DVD-jih, katalizatorjih, televizorjih, pomivalnih strojih, sončnih celicah, v farmaciji ter pri letalski in pomorski gradnji.

Srebro velja za eno prvih kovin, iz katere so izdelovali kovani denar. Eden najlepših srebrnih kovancev prihaja iz Avstralije in se imenuje po ptici – *kukaburi*, avstralski kukabura. Iz Avstralije prihajajo tudi srebrniki *koala* in *lunar*. Kanadski *maple leaf*, *britannia* in ameriški *eagle* so prav tako znani srebrni kovanci. Bolj eksotična primerka pa sta kitajski *panda* (v zadnjem času vedno bolj priljubljen) in mehiški *libretad*. Naša severna sosedica Avstrija pa od leta 2008 izdeluje srebrnik, ki se imenuje *dunajski filharmonik*. Mnogi ljudje pa kovancev iz srebra ne kupujejo zgolj kot naložbo, temveč tudi zaradi zbirateljstva.

3.2 ZGODOVINA SREBRA

Slika 4: Srebrni kovanci

(Vir: <http://www.elementum.si/plemenite-kovine/srebro-informacije/zgodovina-srebra>)

Že v prazgodovini so poznali srebro, najstarejše najdbe srebrnih izdelkov izvirajo iz Varne v Bolgariji iz 4. tisočletja pred našim štetjem. Prvi večji rudniki za pridobivanje srebra so se pojavili v 3. tisočletju pred našim štetjem v Mali Aziji. Največje povpraševanje po tem srebru je bilo v starih civilizacijah na Bližnjem vzhodu, starem Egiptu in minojski ter mikenski civilizaciji. Center za pridobivanje srebra se je okoli leta 1100 pr. n. št. premaknil v mesto Laureion blizu Aten, ko je propadla minojska in mikenska civilizacija. Takrat je center v prvi vrsti zadovoljeval potrebe in povpraševanje po srebru grških polisov (mestnih držav). Na Iberskem polotoku in tudi drugod v Evropi: v Franciji, Veliki Britaniji, Italiji, na Sardiniji in balkanskem polotoku, pa tudi v Severni Afriki, na Bližnjem vzhodu in Kavkazu so bili glavni pri pridobivanju srebra Rimljani. Španija je predstavljala glavni vir srebra do začetka 8. stoletja n. št., potem so večino Iberskega polotoka osvojili Mavri.

Muslimani so po osvojitvi Iberskega polotoka povzročili večje povpraševanje po srebru in posledično večje izkopavanje in proizvodnjo srebra v drugih predelih Evrope in Rusije, medtem ko je odkritje Amerike leta 1492 vodilo tudi v izkoriščanje rudnikov srebra v Boliviji, Peruju, Mehiki in Čilu. V 19. stoletju so postale pomemben proizvajalec srebra tudi Združene države Amerike, ko so odkrili srebro v Comstock Lodu v Nevadi. V začetku 20. stoletja so bile odkrite tudi večje količine srebra v Srednji Ameriki, Avstraliji in Afriki. Znanost in tehnika sta v 20. stoletju omogočili uspešno ločitev srebra od drugih kovin, na primer bakra, cinka in svinca, kar danes predstavlja pomemben dodaten vir srebra (<http://www.elementum.si/plemenite-kovine/srebro-informacije/zgodovina-srebra/>).

3.3 SREBRO KOT NALOŽBA

V naslednjih desetih letih ima srebro večji potencial kot zlato, saj je v primerjavi z njim še vedno zelo poceni in zaloge srebra naj bi bile že sedaj zelo omejene. Povpraševanje že presega proizvodnjo. Čeprav je zlato v letu 2013 doživelo veliko cenovno korekcijo, se še vedno nahaja nad svojo rekordno ceno iz januarja leta 1980, ko je bil dosežen vrh bikovskega trga plemenitih kovin, ki se je začel v 60. letih. V nasprotju s tem pa ima srebro še veliko možnosti, da doseže svojo ceno z vrha, tj. januarja 1980, 50 \$ za unčo.

Srebro je dober nadomestek za zlato v smislu denarja izven bančnega sistema, kar bo v prihodnosti še pomembnejši cilj vlagateljev z vidika varnosti in likvidnosti, kot je danes. Toda zaradi njegove velike volatilnosti morda srebro ni za vsakogar. Ta volatilnost se meri v razmerju cene zlata in srebra. To razmerje je bilo 30 : 1 leta 2011, nekaj mesecev kasneje pa je skočilo na 60 : 1. Še en razlogov, zakaj je verjetno, da se bo srebro obneslo bolje od zlata, je dejstvo, da se bo razmerje prej ali slej spustilo na nivo 16 : 1, kolikor je znašalo januarja 1980. Takšno je bilo na splošno razmerje, ko so se nacionalne valute odločale za delno kritje z zlatom (<http://profitus.blogspot.si/>).

Graf 5: Gibanje cene srebra (1 unča) v obdobju 1 leta v ameriških dolarjih
 (Vir: <http://silverprice.org/silver-price-history.html>)

Graf 6: Gibanje cene srebra (1 unča) v obdobju 5 let v ameriških dolarjih
(Vir: <http://silverprice.org/silver-price-history.html>)

4 PALADIJ

4.1 LASTNOSTI PALADIJA

V periodnem sistemu ima zaporedno številko 46. Njegova kemijska oznaka je Pd. Ime je dobil po planetoidu Pallas. Paladij je kovina, sorodna platini. Njegova gostota je $12,16 \text{ g/cm}^3$. Tališče v stopinjah Celzija je 1552, vrelišče pa 3980.

Slika 5: Paladij

(Vir: <http://www.elementum.si>)

Paladij je srebrnkasto-bela kovina in je kemijsko podobna platini. V naravi se nahaja v zrnih platinskih rud in v zlatonosnih peskih. Pridobiva se iz nekaterih bakrovih in nikljevih rud. Uporablja se v avtomobilski industriji za izdelavo katalitičnih

katalizatorjev, zobozdravstvu, elektroniki za izdelavo nakita in ur. Zaradi sposobnosti absorpcije vodika se uporablja za čiščenje vodika. Uporablja se tudi za izdelavo belega zlata, kjer je izpodrinil cenejši nikelj. Zaradi svoje vsestranske uporabe je postal paladij kovina moderne dobe (<http://www.elementum.si/plemenitekovine/paladij-nakup-prodaja/>).

4.2 ZGODOVINA PALADIJA

Zgodovina paladija ni tako dolga in bogata. Paladij je kot ena izmed kovin tako imenovane platinaste skupine tesno povezana z zgodovino platine. Leta 1803 ga je odkril angleški fizik in kemik William Hyde Wollaston pri razvijanju metode za obdelavo platinaste rude. Izpopolnjeval je načine pridobivanja čiste platine. Angleški znanstvenik je novo odkrito kovino poimenoval po asteroidu Pallas, ki je svoje ime dobil po vzdevku Atene, grške boginje modrosti.

Skoraj 200 let je moralo preteči, da so paladij po njegovem odkritju začeli uporabljati v mnogih industrijskih panogah. Svojih zalog paladija po odkritju Wollaston ni mogel prodati na tržišču, medtem ko je Norton Johnson, ustanovitelj podjetja za predelovanje zlata, paladij oglaševal za uporabo v kemiji, za izdelavo medicinskih instrumentov in kot nadomestilo za jeklo. Uporaba paladija je vse do začetka 20. stoletja ostala izjemno redka, medtem ko so metode za njegovo pridobivanje pretežno temeljile na metodah, podobnih Wollastonovim. Paladij so uporabljali le v omejenih količinah.

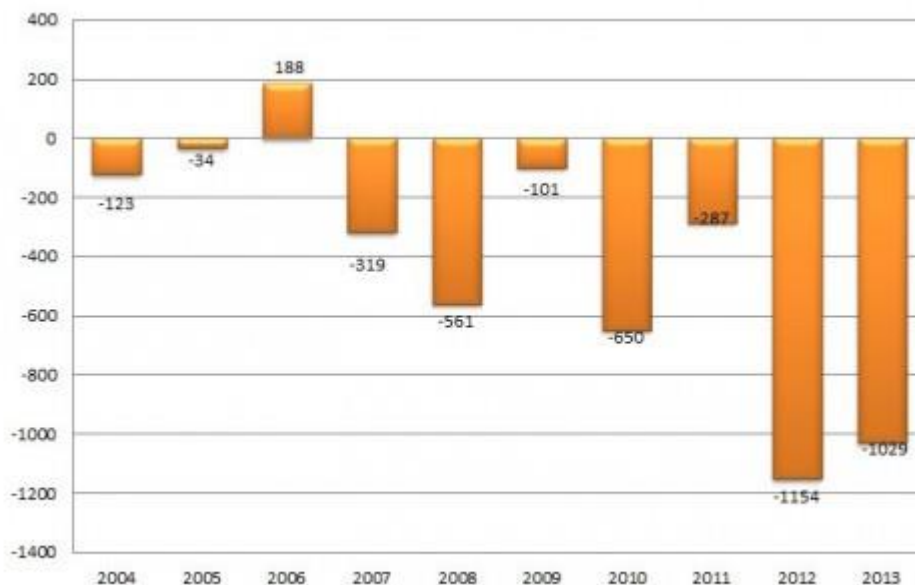
The International Nickel Company of Canada je leta 1930 začela z večjo proizvodnjo paladija, kar je pripomoglo k njegovi širši uporabi. Povpraševanje po paladiju v avtomobilski industriji se je začelo v 70. letih predvsem za izdelovanje katalizatorjev. Poraba se je povečala še posebej v 90. letih 20. stoletja.

Paladijeve naložbene palice in kovanci so bili na voljo investitorjem šele v poznem 20. stoletju. Investiranje v paladij je še zmeraj precej manj znano od naložbe v srebro in zlato (<http://www.plemenitekovine.info/category/s1-novice/c1-paladij/>).

4.3 PALADIJ KOT NALOŽBA

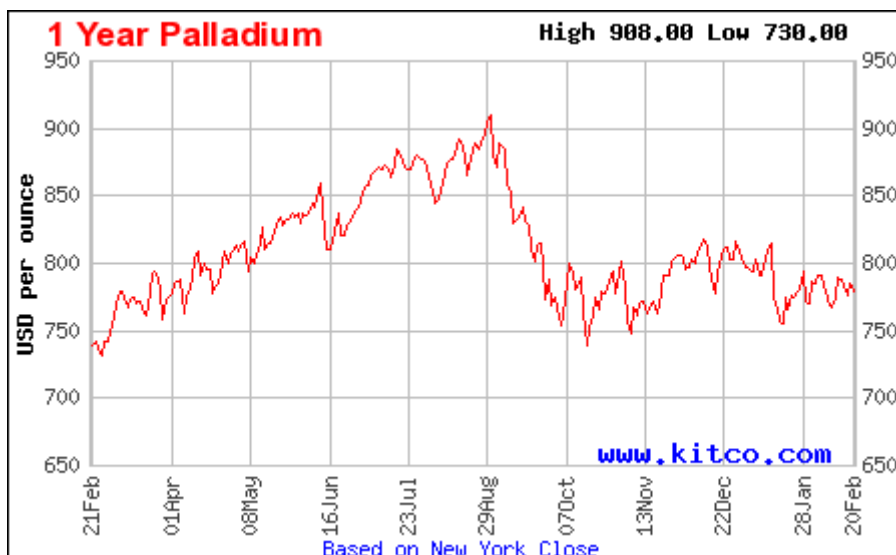
Trg paladija je zadnja leta osredotočen na dogajanje v rudnikih južne Afrike. Leta 2014 pa je bila pozornost usmerjena tudi na dogajanje v Ukrajini in Rusiji, saj je predvsem to vplivalo na ceno in zaloge paladija. Paladij je ena najbolj obetavnih plemenitih kovin za naložbe in tako naj bi ostalo še vsaj naslednjih pet let, poroča Metals Focus iz Londona. Podpora rasti cene paladija je na ponudbeni strani, saj je trg paladija v primanjkljaju. Večino zalog zagotavlja Rusija, ki drži vse vaje v rokah. Zaradi tega se lahko v določenem trenutku ponudba paladija na trgu drastično

zmanjša. Po podatkih Wall Street Journala Rusija zagotavlja 51 odstotkov paladija na trgu. Če bi ta država blokirala svoje zaloge, bi se primanjkljaj na trgu drastično povečal, s tem pa tudi cena.

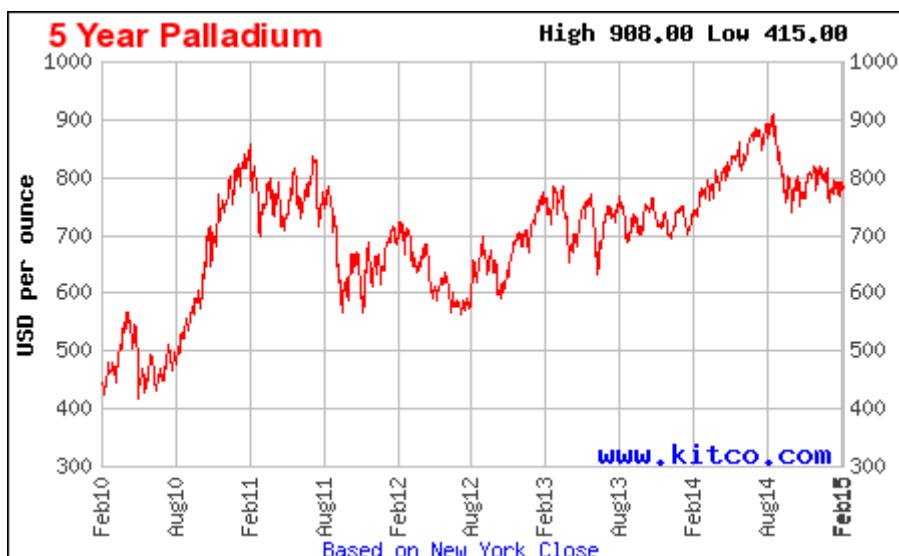
Graf 7: Presežek/primanjkljaj paladija na trgu po letih (v 1.000 trojskih unčah)

(Vir: <https://www.moro.si/platina-in-paladij-survey-2014/>)

Graf 8: Cena paladija zadnje leto v ameriških dolarjih za unčo

(Vir: <http://www.elementum.si/cena-zlata-srebra-platine-paladija-na-borzi/paladij-na-borzi-cene-paladija/>)

Graf 9: Cena paladija v obdobju 5 let v ameriških dolarjih za unčo

(Vir: <http://www.elementum.si/cena-zlata-srebra-platine-paladija-na-borzi/paladij-na-borzi-cene-paladija/>)

Paladij se v industriji uporablja predvsem za proizvodnjo avtomobilskih katalizatorjev. Prodaja vozil se je v leta 2014 v Evropi nekoliko upočasnila, kar je deloma odraz zastoja ekonomskega okrevanja in zmanjšanja potrošnje. Borzna cena te kovine zato zelo niha. Dolgoročne napovedi za trend gibanja cene paladija pa vseeno ostajajo zelo obetavne. Da bi trg paladija prešel v presežek, je zelo malo verjetno, hkrati pa so emisijske zahteve po svetu vedno strožje in uporaba paladija v industriji in investicijah vedno večja. Največji razlog je seveda cena. Vsekakor je paladij kovina prihodnosti (<https://www.moro.si/uporaba-paladija-v-industriji-in-investicijah-narasca/>).

5 PLATINA

5.1 LASTNOSTI PLATINE

Platina (latinsko platinum) ima v periodnem sistemu zaporedno številko 78 in kemijsko oznako Pt. Njegova gostota je 21.45 g/cm^3 . Tališče v stopinjah Celzija ima pri 1773.5, vrelišče v stopinjah Celzija pa pri 4500. Platina zaradi svoje sivo-bele barve močno spominja na srebro, zato ne preseneča, da njeno ime izvira iz španskega poimenovanja malo srebro – del Pinto. Tako kot ostale plemenite kovine je tudi platina odporna proti koroziji. V naravi jo najdemo samorodno, vsebujejo pa jo tudi nekatere nikljeve in bakrove rude. Pridobivajo jo iz raztopine surove platine, uporablja pa se tako v čisti obliki kot tudi v zlitinah z volframom ali paladijem. Danes je platina bolj cenjena od zlata in ima tudi višjo ceno.

Slika 6: Platina v obliki palic

(Vir: <http://www.elementum.si/plemenite-kovine/platina-informacije/>)

5.2 ZGODOVINA

Španski konkvistadorji v Kolumbiji so prvi odkrili platino v 16. stoletju, čeprav je bila poznana že v času staroameriških civilizacij. Španci so imeli platino za nečistost v srebru, ki so ga izkopavali v Ameriki, in brez vrednosti. Odkritje platine se načeloma pripisuje španskemu generalu, raziskovalcu, astronomu in prvemu španskemu guvernerju Louisiane – Antonioju de Ulloaji, ki je prvi poročal o obstoju platine v Južni Ameriki leta 1735, ko je bil na ekspediciji v Peruju.

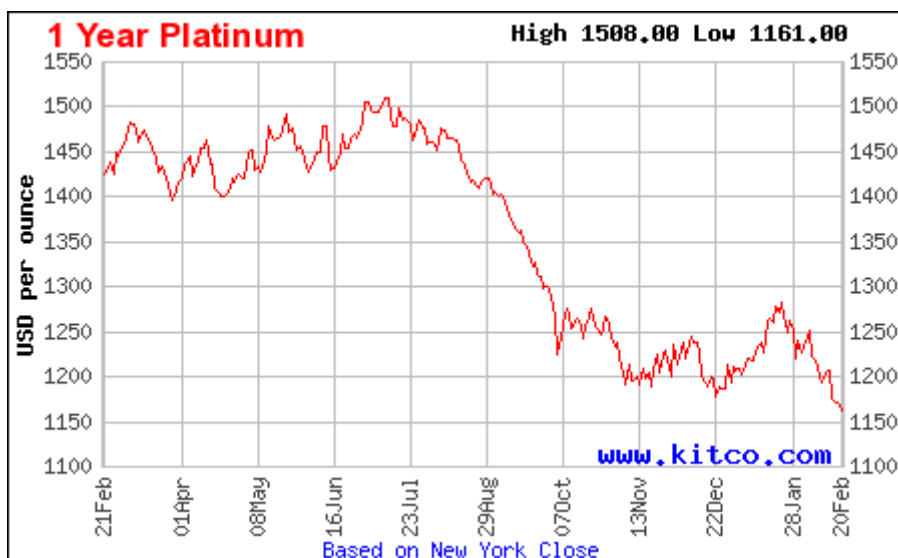
Angleški fizik in kemik William Hyde Wollaston je leta 1803 ločil prvi čisti primerek platine, kar je pomenilo širšo uporabo te kovine, saj je platina v čisti obliki bolj upogljiva in primerna za obdelovanje. Njegova metoda za obdelovanje rude je še zmeraj v uporabi.

Platina v finančnem sektorju relativno nova, saj je na voljo investitorjem šele od druge polovice 20. stoletja. Investicije v platino so manj priljubljene zaradi nihanj, saj je cena platine močno vezana na ponudbo in povpraševanje, predvsem iz strani avtomobilske industrije (<http://peterherman.blogspot.com/search/label/napoved%20cene%20zlatattp://www.elementum.si/plemenite-kovine/platina-informacije/>).

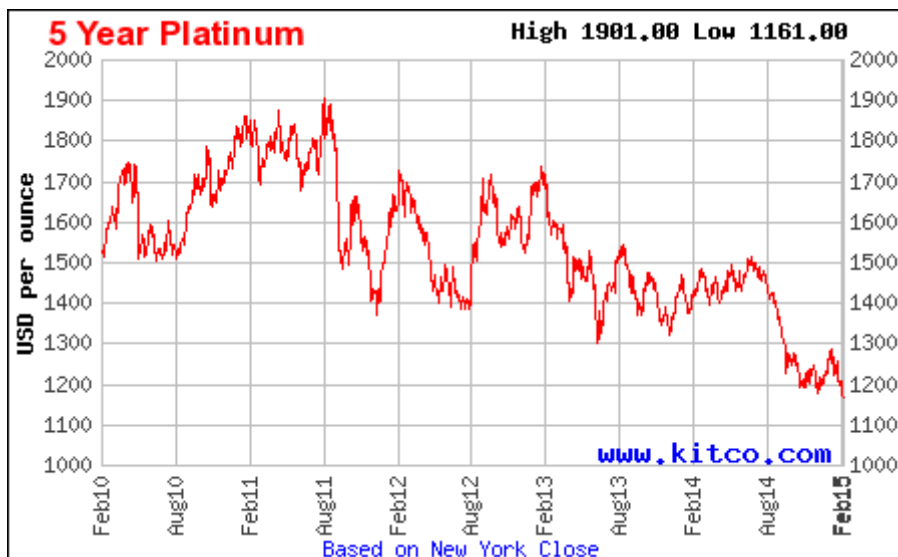
5.3 PLATINA KOT NALOŽBA

Povpraševanje po platini že zadnjih deset let presega ponudbo in vztrajno narašča. V letu 2006 se je trend obrnil in prvič po desetih letih je ponudba presegla povpraševanje za 0,01 mio unč. Vendar se je celotno povpraševanje po platini povečalo za 11 odstotkov v primerjavi z letom 2005. Največ platine se uporabi v avtomobilski industriji za proizvodnjo katalizatorjev, kar 61 odstotkov letnega izkopa. Zaradi visoke cene platino pri izdelavi katalizatorjev vse bolj nadomešča paladij.

Avtomobilski trg predstavlja večino povpraševanja po platini. Nadaljujoči porast dizelskih motorjev v tržnem deležu je potisnil porabo platine za katalizatorje na sam vrh. V Evropi je več kot polovica vseh novih lahkih tovornih vozil z dizelskimi motorji in vsebujejo platino. Zaradi visoke cene je delež platine v naložbah izjemno nizek (<https://www.moro.si/platina-in-paladij-survey-2014/>).

Graf 10: Cena platine v obdobju enega leta za unčo v ameriških dolarjih
(Vir: <http://surovine.si/diagrami/platina.php>)

Graf 11 : Cena platine v obdobju 5 let za unčo v ameriških dolarjih
(Vir: <http://surovine.si/diagrami/platina.php>)

6 PRODAJA PLEMENITIH KOVIN

6.1 PRODAJA ZLATA

Na svetovnem trgu se je v zadnjih letih zelo povečalo povpraševanje za nakup fizičnega naložbenega zlata, kar je posledično prineslo veliko novih informacij in ponudnikov, ki se borijo za kupce. Pojavili so se razni svetovalci, ki kupcem svetujejo, zakaj kupiti zlato in kje, vendar jih večina ne seznanja oziroma pouči o tveganjih. Tako investiranje v zlato kot tudi investiranje v ostale plemenite kovine ponuja določene prednosti v primerjavi z ostalimi oblikami investiranja. Zato je investiranje v zlato vredno razmisleka, preden se dokončno odločimo, kam in kako bomo investirali svoj denar.

Vsak investitor se mora zavedati, da z nakupom manjše količine zlata, na primer 10-gramske ploščice, kratkoročno ne bo obogatel ali imel kakšnih večjih zaslužkov. Izjema so večje investicije, pri katerih lahko ob pravem času in pravi investiciji naredimo dobiček. Z napačnimi prepričanji in informacijami brezglavo kupiti zlato, čez kratek čas pa ga prodati, je seveda čista izguba. Težko je razumeti, zakaj kljub nestabilnemu finančnemu stanju še naprej kupujejo in izgubljajo kapital. Prepričanja mnogih kupcev, da je najprimernejši čas za nakup takrat, ko cene rastejo, za prodajo pa, ko padejo, so popolnoma zmotna, vendar se kljub temu ne pustijo izobraziti in delajo po svoje (Plemenite kovine, 2014).

Največja prednost naložbe v zlato je zagotovo varnost. Zlato je od nekdaj in bo tudi v prihodnje zelo cenjena plemenita kovina. Zato ni potrebno toliko skrbeti zaradi dnevnih nihanj cen in razvoja njegovih cen v prihodnje, kajti zlato je po mnenju večine strokovnjakov najvarnejša naložba, ki predstavlja zelo nizko tveganje, seveda pod pogojem, da ne špekuliramo. Gospodarska rast in naraščanje prebivalstva posledično pomenita tudi naraščanje povpraševanja po zlatu, kar bi se v prihodnosti lahko odrazilo tudi na cenah zlata. Tako naložbe v zlato čaka svetla prihodnost. Med največjimi prednostmi investiranja v zlato v primerjavi z ostalimi vrstami naložb, kot tudi z investiranjem v druge plemenite kovine, gre omeniti tudi favoriziran položaj zlata. Zlato je namreč edina plemenita kovina, ki ni obdavčena, kar pomeni, da morebitnega dobička ni treba deliti z državo.

Večino zlata se nakupi preko borze, saj je razumljivo, da investitorji velikega formata ne kupujejo nekaj ton fizičnega zlata in ga nato prenašajo oziroma skladiščijo. Za nakup se raje odločijo preko borze, da si med drugim znižajo stroške nakupa oz. prodaje. Zgolj iz stroškovnega vidika je razlika med fizičnim nakupom zlata in naložbo v 'zlati sklad' namreč občutna. Veliki in poučeni investitorji tako hitro preračunajo, kako dolgo morajo držati pozicijo, da bi prišel na enak strošek, kot če bi

opravili fizični nakup zlata (<http://www.financnitrgi.com/trgovanje/etf-na-zlato-vs-fizicen-nakup>).

Najpogostejša oblika varčevanja v zlatu so zlate palice. Najvišji standard kakovosti zlatih palic je *Standard Good Delivery*. Pravila določa stanovsko združenje LBMA (London Bullion Market Association) iz Londona za zlate palice Good Delivery Bars, mase 12,4 kg (400 trojskih unč), ki jih kupujejo kovnice za izdelavo naložbenih palic. Zaradi kakovosti v kovnicah LBMA (London Bullion Market Association) opravlja tudi inšpekcijski nadzor.

Znane kovnice s standardom Good Delivery so Heraeus iz Nemčije, PAMP iz Švice, Valcambi iz Švice, Umicore iz Belgije, Johnson Matthey iz ZDA in druge. Standard Good Delivery zagotavlja mednarodno likvidnost zlatih palic v bankah in pri trgovcih. Področje plemenitih kovin v Sloveniji ureja Zakon o izdelkih iz plemenitih kovin. Urad RS za meroslovje Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo je pooblaščen za izvajanje nadzora dobaviteljev plemenitih kovin. V Sloveniji imamo kar nekaj ponudnikov naložbenih palic in kovancev. Obstajajo palice različnih velikosti, in sicer od 1 grama do 1 kilograma. Najbolj prodajane so 100-gramske palice. Prav tako obstajajo zlati naložbeni kovanci različnih velikosti in vrednosti (www.moro.si/nalozbe-v-zlato/zlate-nalozbene-palice/).

Po podatkih LBMA (London Bullion Market Association) je bilo prometa z zlatom v obdobju petih let (<http://www.lbma.org.uk/Clearing-Statistics>):

- leta 2010 220,30 milijonov unč = 6245 ton zlata,
- leta 2011 248,60 milijonov unč = 7047 ton zlata,
- leta 2012 237,20 milijonov unč = 6724 ton zlata,
- leta 2013 263,40 milijonov unč = 7467 ton zlata,
- leta 2014 217,60 milijonov unč = 6224 ton zlata.

6.2 PRODAJA SREBRA

Pri srebru se pričakuje vse večje povpraševanje s strani industrije in investitorjev. Uporaba srebra v zadnjih letih v industriji vse bolj narašča, saj se uporablja v vedno več različnih namenov in ga je v veliki meri tudi zaradi visokih stroškov skoraj nemogoče nadomestiti.

	Silver % Annual Change								
	USD	AUD	CAD	CNY	EUR	INR	JPY	CHF	GBP
2001	-0.1%	8.5%	6.1%	-0.1%	5.3%	3.1%	14.4%	2.3%	2.7%
2002	4.8%	-4.6%	4.0%	4.9%	-11.0%	4.3%	-5.0%	-12.6%	-5.3%
2003	24.0%	-7.3%	1.4%	23.9%	3.2%	17.7%	11.9%	11.0%	11.9%
2004	14.3%	10.2%	6.5%	14.3%	6.4%	8.6%	9.6%	5.4%	6.5%
2005	29.6%	37.7%	25.5%	26.3%	48.1%	34.6%	48.8%	49.3%	44.4%
2006	45.3%	35.3%	45.3%	40.5%	30.4%	42.6%	46.7%	34.8%	27.5%
2007	15.4%	3.7%	-2.1%	7.9%	4.3%	3.1%	8.3%	7.2%	13.9%
2008	-23.8%	-4.3%	-5.7%	-28.8%	-20.1%	-6.1%	-38.1%	-28.2%	3.4%
2009	49.3%	16.1%	27.6%	49.3%	45.0%	42.6%	53.0%	44.9%	35.0%
2010	83.7%	63.0%	75.8%	77.7%	98.5%	77.4%	61.2%	66.2%	93.0%
2011	-9.8%	-11.0%	-8.4%	-14.0%	-7.8%	6.7%	-15.0%	-9.8%	-10.7%
2012	8.2%	6.8%	6.0%	7.1%	6.5%	12.0%	21.8%	5.7%	3.4%
2013	-35.9%	-25.4%	-31.5%	-37.7%	-38.7%	-27.7%	-22.1%	-37.7%	-37.1%
2014	-19.5%	-12.1%	-12.2%	-17.5%	-8.4%	-18.1%	-8.4%	-10.2%	-14.4%
Average	13.3%	8.3%	9.9%	11.0%	11.6%	14.3%	13.4%	9.2%	12.5%

Tabela 1: Letni donos srebra glede na valuto v obdobju 2001–2014

(Vir: <http://kingworldnews.com/central-planners-finally-losing-control-gold-silver-major-markets/>)

Na trgu srebra se dogajajo špekulacije in je zato glede na trenutno dogajanje v svetu (finančna kriza, industrijska poraba, pomanjkanje zalog ...) močno podcenjeno.

Prometa s srebrom (v unčah) je veliko več kot prometa z zlatom. Poglejmo promet LMBA (London Bullion Market Association) s srebrom v obdobju petih let (<http://www.lbma.org.uk/Clearing-Statistics>):

- leta 2010 1047,10 milijonov unč srebra = 29685 ton srebra,
- leta 2011 2084,60 milijonov unč srebra = 59097 ton srebra,
- leta 2012 1614,10 milijonov unč srebra = 45759 ton srebra,
- leta 2013 1638,40 milijonov unč srebra = 46447 ton srebra,
- leta 2014 1732,60 milijonov unč srebra = 49118 ton srebra.

V Sloveniji lahko kupimo naslednje oblike srebra za naložbe: palice mase 10–15.000 g ter čistine 999/1000, kovance mase od 31,1035 g (unča) do 1000 g.

Slika 7: Palica srebra

(Vir: <https://www.moro.si/plemenite-kovine/srebro/>)

Izdaje svetovnih srebrnih naložbenih kovancev *bullion*: mehiški *libertad*, ameriški *orel ZDA*, kanadski *javorjev list*, kitajski *srebrni panda*, avstralska *kookaburra*, *britanija* Velike Britanije, *lunin koledar*, avstralska *koala*, *dunajski filharmonik*.

V podjetju Elementum – AG d.o.o. so se odločili izdelati prvi slovenski naložbeni srebrnik s čistino 999/1000 in maso 31,1035 g (1 unča) z namenom, da bi slovenski in širši javnosti ponudili slovenski produkt s slovenskimi motivi, izdelan na slovenskem ozemlju. S srebrnikom želijo povečati splošno zavedanje o ohranitvi realne kupne moči s pomočjo plemenitih kovin.

Na prvi strani je prikazana Slovenija z letnico osamosvojitve (1991) ter zvezde, ki predstavljajo simbol solidarnosti in harmonije med evropskimi narodi. Na drugi strani je podoba največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna (1800–1849), avtorja slovenske himne – Zdravljice.

Pri nakupu fizičnega srebra v obliki palic in kovancev se po Zakonu o davku na dodano vrednost v Sloveniji obračuna DDV.

6.3 PRODAJA PALADIJA

V prihodnosti se pričakuje večja poraba paladija, posebno v avtomobilski in elektronski industriji. V avtomobilski industriji se zanimanje povečuje zaradi vse strožjih standardov ohranjanja okolja tako v Evropi kot tudi v svetu ter preprostega ekonomičnega razloga – paladij je cenovno ugodnejši od platine. EU želi z Zakonom o obvezni uporabi paladija pri izdelavi katalizatorjev doseči, da se zmanjša onesnaženje okolja. Paladij omogoča v katalizatorju izgorevanje plinov do 950 °C, platina samo do 650 °C. Veliko proizvajalcev bencinskih katalizatorjev je že prešlo z uporabe platine na paladij. 48 % paladija se že zdaj porabi v avtomobilski industriji, 19 % v elektroniki in 33 % za druge investicije (kemija, zdravstvo, nakit).

Največ paladija izkopljejo v Rusiji, kar 51 odstotkov svetovnega izkopa, sledita Južna Afrika s 34 odstotki in Severna Amerika z 11 odstotki. Paladij se pridobiva kot stranski produkt, in sicer v južni Afriki pri platini in v Rusiji pri niklju.

V Sloveniji lahko kupimo palice paladija pri podjetju Moro in Elementum, kjer imajo na voljo palice različnih mas. Poleg investiranja v paladij v fizični obliki je možno investirati tudi v delniško družbo za izkop paladija, v obliki lastniškega deleža, pri takšni investiciji so pa seveda potrebna znanja s poslovanjem delnic (Plemenite kovine, b. l. c.). Ob nakupu paladija v Sloveniji je treba plačati 20-odstotni DDV.

Oblike naložb paladija:

- kovanci paladija so zelo redki. Najbolj poznani so ruska balerina, unčni (31,1035-gramski) naložbeni kovanec iz paladija, kanadski javorjev list iz leta 2005, in unčni (31,1035-gramski) naložbeni kovanec Ursa Major & Ursa Minor constellations oziroma ozvezdje Velikega in Malega medveda iz leta 2016.
- Palice paladija različnih mas: 1 unča, 50 g, 100 g, 250 g, 500 in 1000 g, ki imajo čistino 999,5/1000.

6.4 PRODAJA PLATINE

Po podatkih LBMA se za platino pričakuje višja cena, kljub 6,6-odstotnemu znižanju cene v januarju 2015 od povprečja cene v letu 2014. Trenutna cena 1294 \$ naj bi se povzpela na 1434 \$. Na ceno naj bi vplival predvsem primanjkljaj oskrbe (kljub temu se pričakuje izboljšanje južnoafriške proizvodnje), naraščajoči stroški in močno povpraševanje po tej kovini s Kitajske in industrijskih vlagateljev. Na negativni strani je gibanje cen zlata in makroekonomski dejavniki, ki bi lahko ovirali ceno platine (http://www.lbma.org.uk/assets/Forecast%202015_FINAL%20LINKED.pdf).

V Sloveniji lahko kupimo palice platine različnih mas: 1 unča, 50 g, 100 g, 250 g, 500 in 1000 g, ki imajo čistino 999,5/1000.

7 RAZPRŠITEV NALOŽB

Za previdne in dolgoročne vlagatelje je naložba v plemenite kovine predvsem razpršitev. To je temeljno načelo upravljanja s premoženjem, kar pomeni manjše tveganje za izgubo vrednosti. Poleg tega se plemenite kovine običajno odlično obnesejo v času gospodarskih recesij in kriz ter predstavljajo zavarovanje pred inflacijo. Investitorji v teh časih pospešeno kupujejo naložbe, ki imajo otipljivo vrednost. Posledično se povpraševanje po plemenitih kovinah v takšnih časih poveča. Še ena prednost trgov s plemenitimi kovinami je njihova likvidnost in globalnost. To pomeni, da lahko svojo investicijo prodamo, kadar koli želimo.

Seveda se je treba zavedati, da so plemenite kovine, tako kot vse druge naložbe, tvegane, saj se njihova tržna cena iz ure v uro spreminja. Poleg ponudbe in povpraševanja je cena odvisna od gospodarskih trendov, inflacije in negotovosti. Veliko te negotovosti prinese politika. Zagotovo nas bodo strokovnjaki poskušali prepričati, da so plemenite kovine varna naložba z minimalnim tveganjem. Toda preteklost kapitalskih in surovinskih trgov kaže, da so tudi pri kovinah možna izjemno radikalna nihanja v obe smeri. Pri investiranju v plemenite kovine je treba biti pozoren na dodatne stroške, kot so stroški hranjenja v trezorju ali DDV pri nakupu nekaterih kovancev (zlato kovanci so izvzeti). Vložek v kakšen sklad ali delnico rudarskih družb pogosto zahteva račun pri borznemu posredniku, borzne in upravljaljske provizije ter razumevanje samega instrumenta investiranja.

Zagovornike otipljivega premoženja plemenite kovine navdušijo, zato del svojega premoženja namenijo tej naložbeni kategoriji. Varčuje se lahko ne glede na starost in zmožnost. Razmisliti je treba, koliko premoženja lahko vložimo v take namene in za kaj bomo varčevali (pokojnino, šolanje, nepremičnino itd.). Vsekakor je dobro imeti en del premoženja v plemenitih kovinah. Ali je to zlato, srebro, platina ali paladij, pa je odvisno od vsakega posameznika. Glede na vse pa je naložba v plemenite kovine dolgoročno pametna odločitev.

Slovinci v plemenite kovine v primerjavi z Avstrijci, Nemci in Švicarji vlagamo kratek čas. Na povpraševanje je pomembno vplivala finančna kriza, ki je razkrila slabosti čezmernega in ne transparentnega trošenja. Najbolj pogosta naložba je nakup zlata in srebra. Obe kovini nista v 4000-letni zgodovini ostali brez vrednosti in se ju v nasprotju s papirnatimi valutami ne da ustvariti iz nič (<http://www.financnislovar.com/clanki/investiranje-v-plemenite-kovine.html>; <http://www.zurnal24.si/zaradi-krize-skok-nalozb-v-zlato-clanek-169638>).

8 ZAKONODAJA

V Republiki Sloveniji ureja preskušanje in označevanje izdelkov iz plemenitih kovin Zakon o izdelkih iz plemenitih kovin (Ur. l. RS št. 4/06). Nadzor nad pravilnim izvajanjem zakona pa ureja v okviru Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Urad RS za meroslovje (MIRS), sektor za plemenite kovine.

9 ANALIZA ANKETNE RAZISKAVE

V raziskovalnem delu diplomske naloge smo kot metodo uporabili anketiranje. Vprašalnik je vseboval 10 vprašanj. Želeli smo ugotoviti, ali anketiranci poznajo plemenite kovine, na kakšen način varčujejo in kakšno mnenje imajo o plemenitih kovinah.

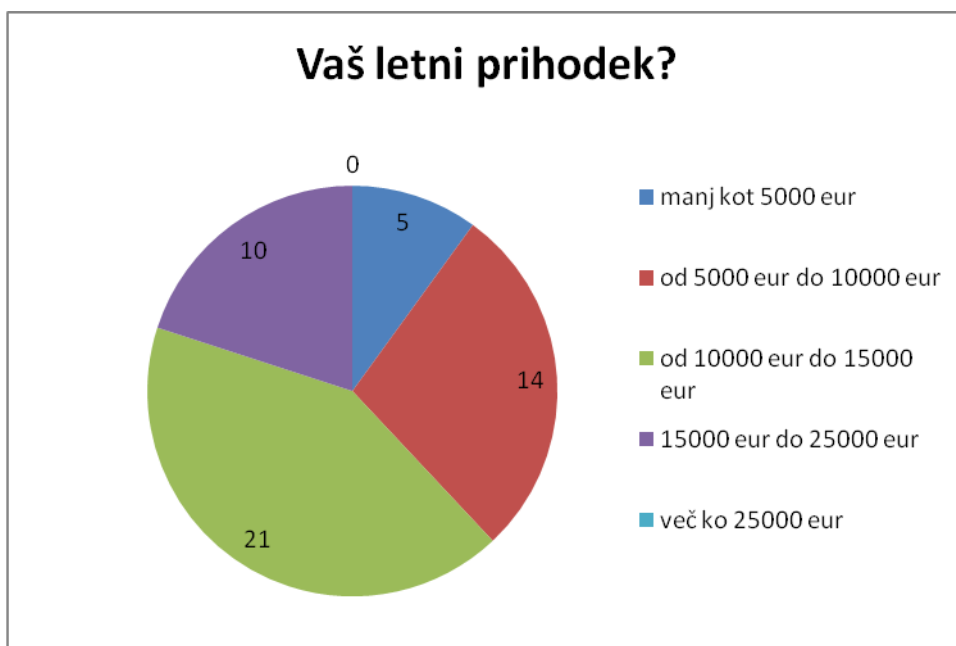
Anketiranje je bilo opravljeno v spletni obliki na strani: www.mojaanketa.si/anketa/485351132/. Vprašalnik je preko spletne strani izpolnilo 120 anketirancev, kar ocenjujemo kot dober odziv na anketo.

9.1 STATISTIKA UDELEŽENCEV ANKETE

Vseh udeležencev je bilo skupaj 120. Od tega je bilo 11 moškega spola, 39 ženskega, za ostalih 70 udeležencev pa ni podatka. Povprečna starost je 37,6 let.

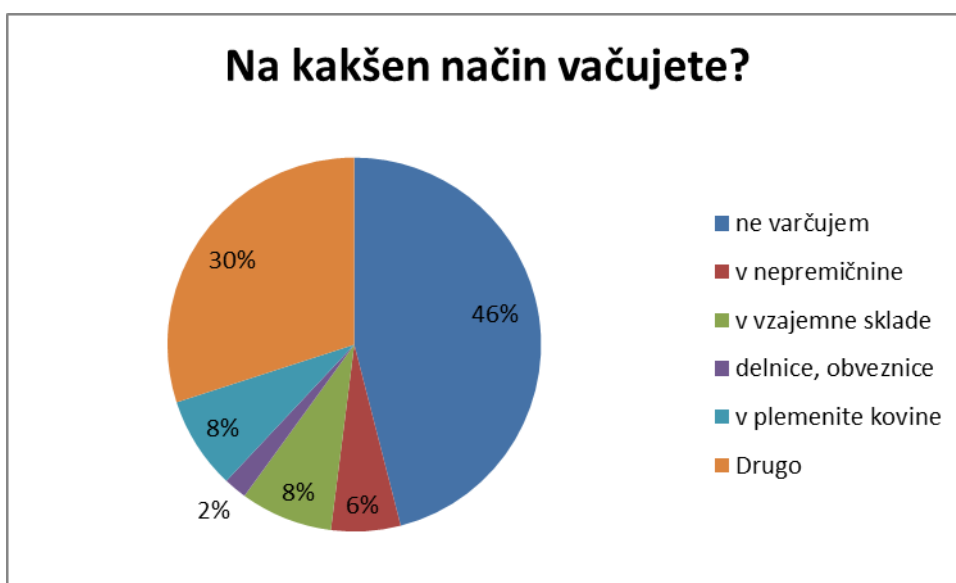
9.2 REZULTATI OPRAVLJENE ANKETE

Iz grafikona 13 lahko razberemo, da ima največ anketirancev, in sicer 42 % (21) letni prihodek od 10.000 do 15.000 EUR, 28 % (14) anketirancev ima dohodek od 5000 do 10.000 EUR, 20 % (10) anketirancev od 15.000 do 25.000 EUR ter 10 % (5) anketirancev ima dohodek manjši od 5.000 EUR.

*Graf 12 : Letni prihodek anketirancev
(Vir: lastni)*

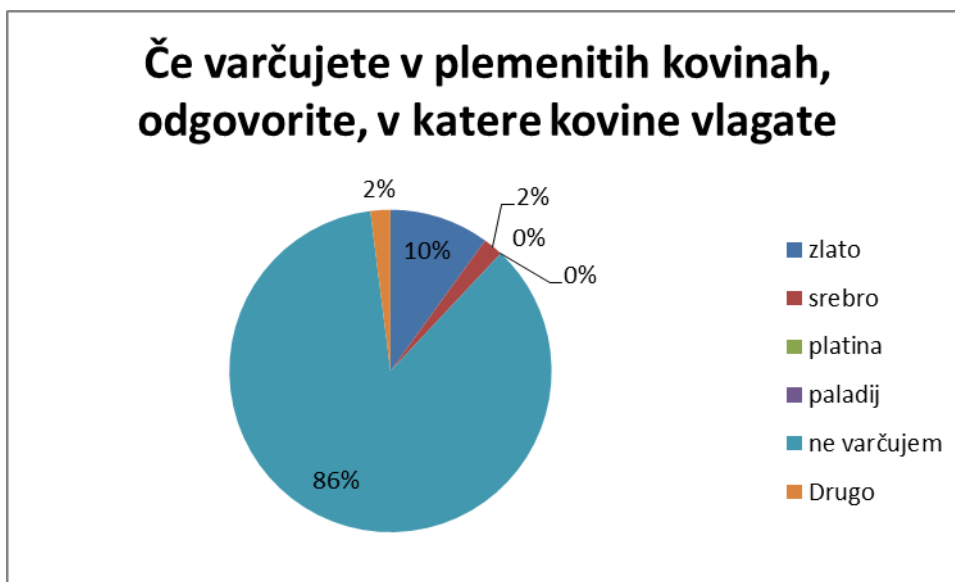
Grafikon 14 prikazuje, da 46 % (23) anketirancev ne varčuje, 8 % (4,4) anketirancev varčuje v vzajemnih skladih in v plemenitih kovinah, 6 % (3) varčuje v nepremičninah, 2 % (1) anketirancev svoje premoženje vlaga v delnice in obveznice. 30 % (15) vprašanih je odgovorilo, da varčujejo v banki ali imajo doma gotovino.

*Graf 13: Na kakšen način varčujete?
(Vir: lastni)*

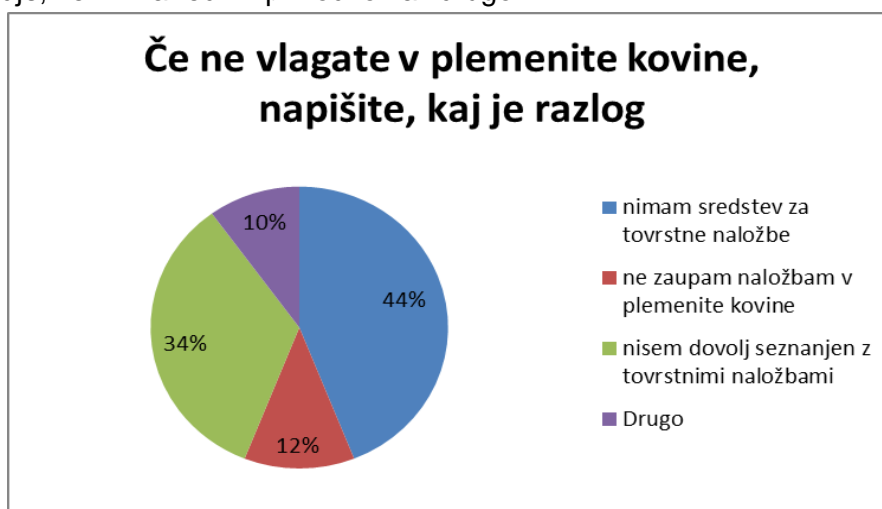

Iz grafikona 15 lahko ugotovimo, da 86 % (43) anketirancev ne varčuje v plemenitih kovinah, 10 % (5) anketirancev varčuje v zlatu, 2 % (1) anketirancev svoje premoženje plemeniti v srebru in drugih kovinah, v paladij in platino pa naši anketiranci ne vlagajo svojega premoženja.

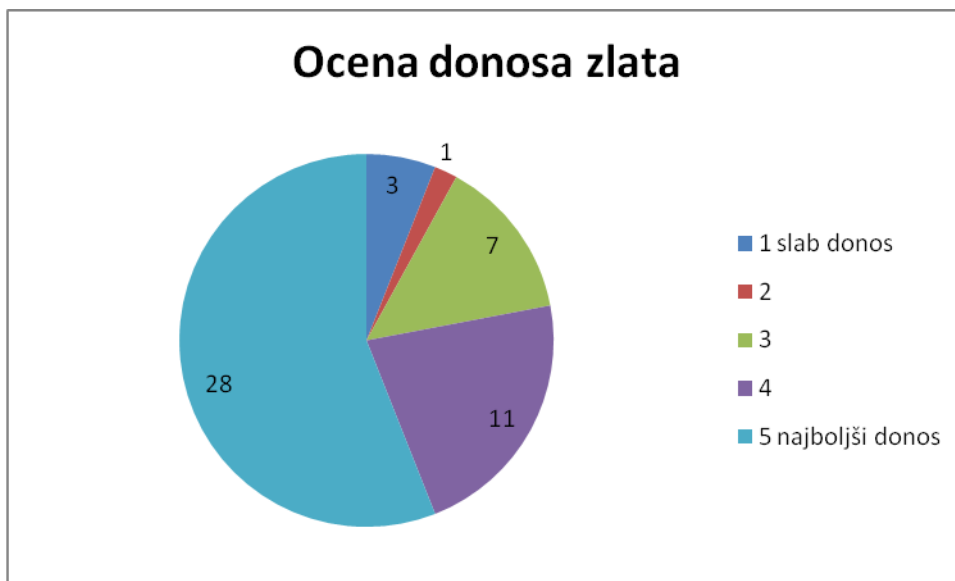
Graf 14: Če varčujete v plemenite kovine, odgovorite, v katere plemenite kovine vlagate
(Vir: lastni)

Iz grafikona 16 razberemo, da 44 % (22) anketirancev nima sredstev za naložbe v plemenite kovine, 34 % (17) anketirancev ni dovolj seznanjenih s tovrstnimi naložbami, 12 % (6) anketirancev ne zaupa naložbam v plemenite kovine, 10 % (5) ne varčuje, ker nima rednih prihodkov ali drugo.

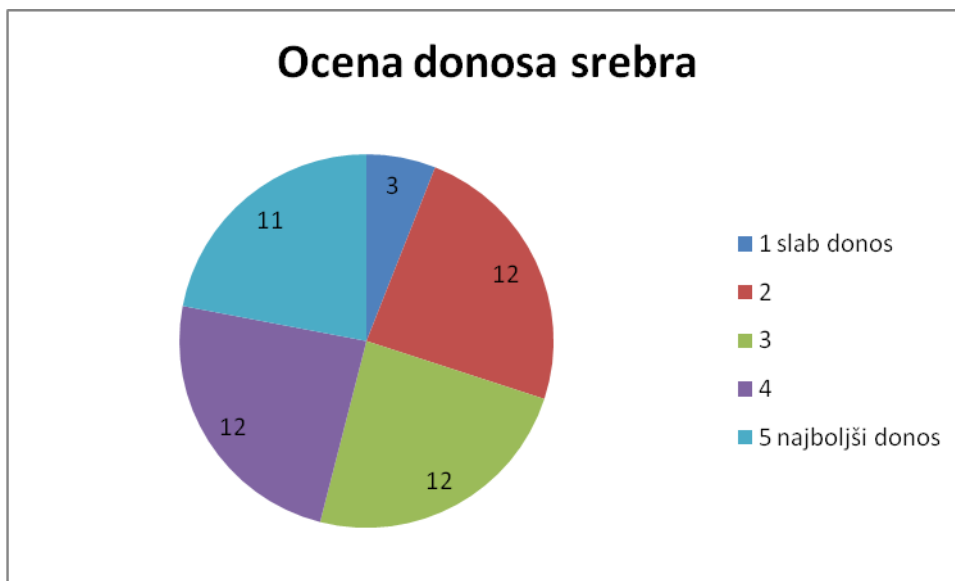
Graf 15: Če ne varčujete v plemenite kovine, odgovorite, kakšen je razlog?
(Vir: lastni)

Anketirance smo vprašali, katera kovina se jim zdi najbolj donosna: zlato, srebro, paladij ali platina. Ocene so lahko podali od 1 (slab donos) do največ 5 (najboljši donos). Odgovore lahko razberemo iz grafa 17. 56 % (28) anketirancev je ocenilo, da ima zlato najboljši donos, 27 % (11) anketirancev je podalo oceno 4, 14 % (7) je donos zlata ocenilo z oceno 3, 2 % (1) anketirancev je ocenilo donos zlata z oceno 2 in za najslabši donos zlata se je odločilo 6 % (3) anketirancev.

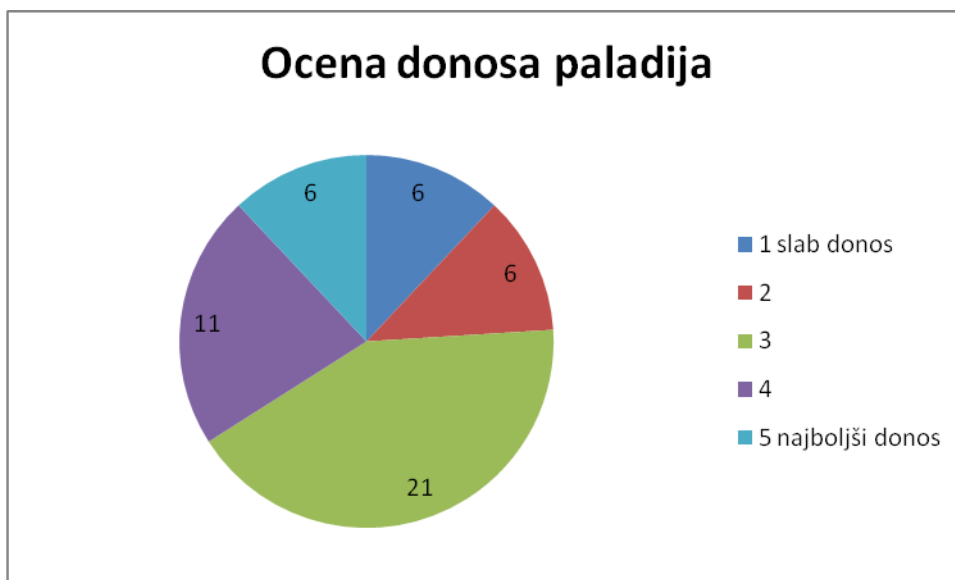
Graf 16: Ocena donosa zlata
(Vir: lastni)

Grafikon 18 kaže, da se je 22 % (11) anketirancev odločilo, da ima najboljši donos srebro, 24 % (12) anketirancev se je odločilo srebro oceniti z oceno 4, 3 in 2 ter za najslabši donos srebra se je odločilo 6 % (3) anketirancev.

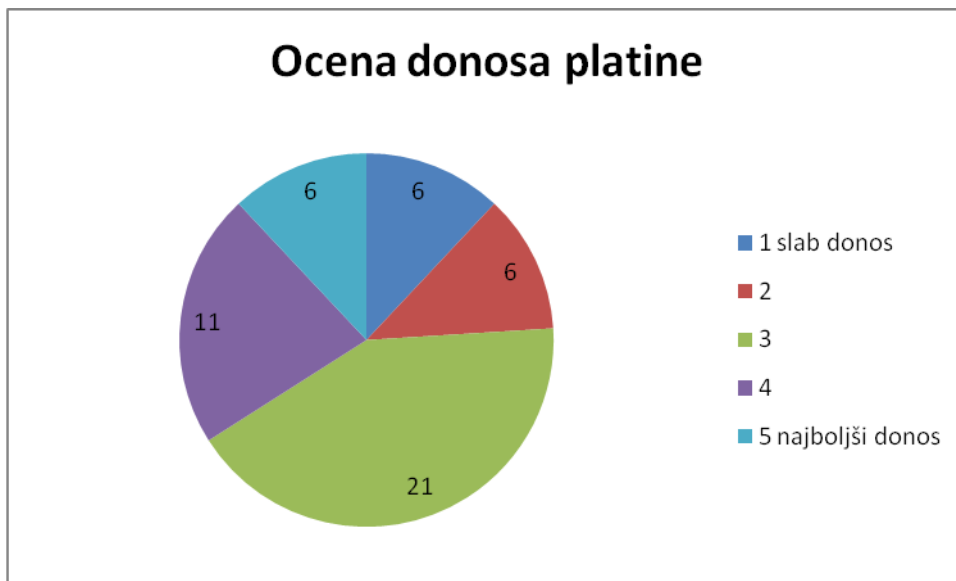
Graf 17: Ocena donosa srebra
(Vir: lastni)

Grafikon 19 prikazuje, da je 12 % (6) anketirancev ocenilo paladij z oceno 5 (najboljši donos), 2 in 1 (najslabši donos), za oceno 4 se je odločilo 22 % (11) anketirancev in za oceno 3 se je odločilo 42 % (21) anketirancev.

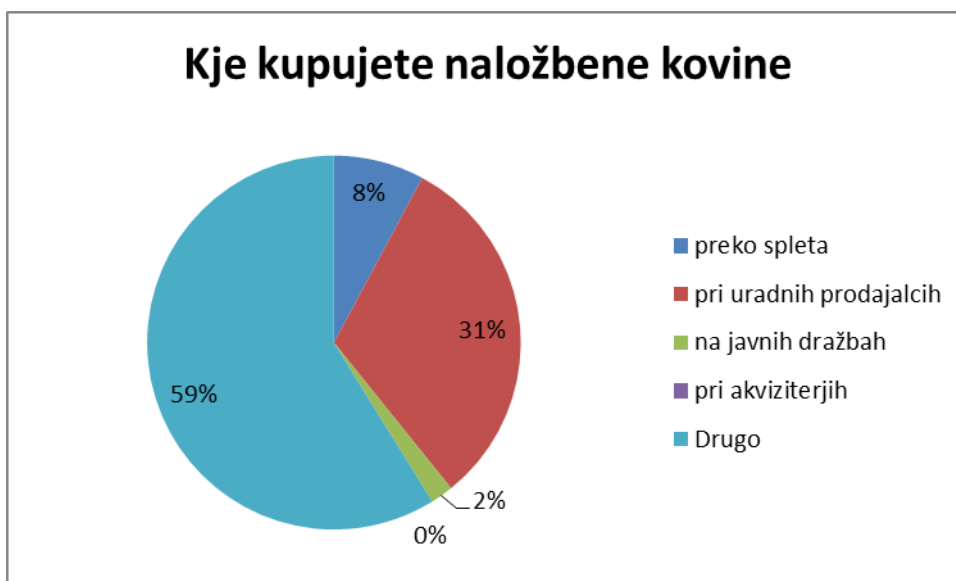
Graf 18: Ocena donosa paladija
Vir: lastni)

Iz grafikona 20 je razvidno, da je platino po donosu ocenilo 18 % (9) anketirancev z oceno 5 (najboljši donos), oceno 4 in 3 je podalo 28 % (14) anketirancev, 14 % (7) anketirancev se je odločilo za oceno 2 in najslabši donos je platini dodelilo 12 % (6) anketirancev.

Graf 19: Ocena donosa platine
(Vir: lastni)

Grafikon 21 prikazuje, da se je 58,8 % (30) anketirancev odločilo za odgovor drugo (najpogostejši odgovor: naložbenih kovin ne kupujem), 31,4 % (16) anketirancev je odgovorilo, da naložbene kovine kupujejo pri uradnih prodajalcih, 7,8 % (4) anketirancev kupuje naložbene kovine preko spleta, 2 % (1) anketirancev kupuje naložbene kovine na javnih dražbah in nihče od vprašanih ne kupuje naložbenih kovin preko akviziterjev.

Graf 20: Kje kupujete naložbene kovine?
(Vir: lastni)

Anketirance smo pri sedmem vprašanju spraševali, v katere plemenite kovine bi vlagali in zakaj. Odgovorilo je 24 % (20) anketirancev z naslednjimi odgovori:

- 1) v srebro, ker ga na trgu že primanjkuje,
- 2) zlato,
- 3) žal ne vlagam v plemenite kovine,
- 4) vlagali bi v zlato, ker ga bolje poznam,
- 5) v zlato, zaradi vrednosti, ki je premosorazmerna z gospodarstvom,
- 6) zlato in srebro,
- 7) ne bi vlagala v plemenite kovine,
- 8) srebro,
- 9) zlato,
- 10) ne vlagam,
- 11) ne poznam
- 12) če že, bi v zlato,
- 13) v kovine ne bi vlagala, če bi že imela sredstva, bi vlagala v nepremičnine,
- 14) ne vidim smisla v vlaganju v kovine,
- 15) nisem seznanjena s tem,
- 16) /
- 17) ne bi vlagal v kovine,
- 18) zlato, ker je za enkrat še najbolj donosno in verjamemo v to,
- 19) zlato, ker ga poznam.
- 20) /

Osmo vprašanje je v anketi spraševalo anketirance, ali poznajo trg s plemenitimi kovinami. Med 51 udeleženci je povprečen odgovor 1,66 (na skali od 1 do 5).

Pri devetem vprašanju smo anketirance vprašali, kako bi ocenili donos v plemenite kovine v obdobju petih let.

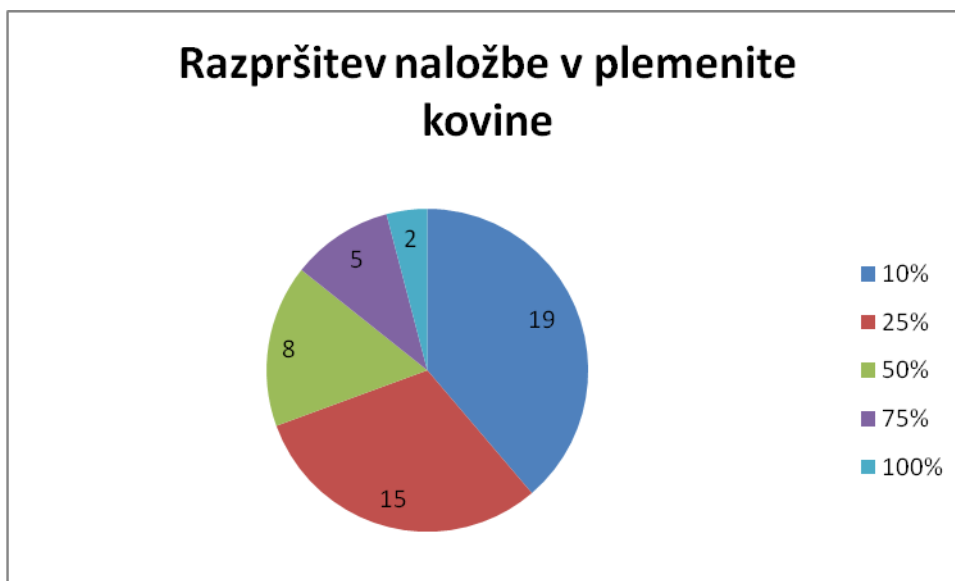
Med 51 udeleženci je povprečen odgovor 2,72 (na skali od 1 do 5).

Deseto vprašanje je anketirance spraševalo, kako bi razpršili svoje naložbe v deležih: od 10 %, 25 %, 50 %, 75 % in vse do 100 % med plemenitimi kovinami, nepremičninami, bančnim depozitom, vzajemnimi skladi ter delnicami, obveznicami.

Iz grafikona 22 ugotovimo, da se je za 100-odstotno naložbo v plemenite kovine odločilo 4,1 % (2) anketiranca, za 75-odstotno naložbo 10,2 % (5) anketirancev, za

50-odstotno naložbo 16,3 % (8) anketirancev, 25 % svojega premoženja bi vložilo v plemenite kovine 30,6 % (15) anketirancev in 10 % bi vložilo 38,8 % (19) vprašanih.

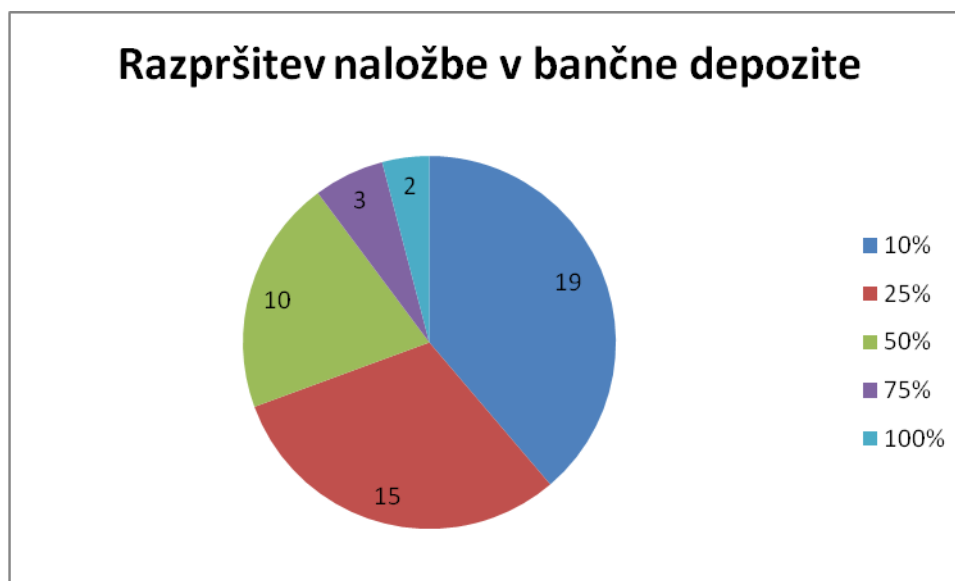
Graf 21: Razpršitev naložbe v plemenite kovine
(Vir: lastni)

Iz grafikona 23 razberemo, da bi 100 % svojega premoženja vložilo v nepremičnine 10,2 % (5) anketirancev, 75 % premoženja bi vložilo v nepremičnine 18,4 % (9) anketirancev, za 50-odstotno naložbo v nepremičnine se je odločilo 32,7 % (16) vprašanih, 25 % svojega premoženja bi dalo v nepremičnine 18,4 % (9) anketirancev in najmanj svojega premoženja, in sicer 10 %, bi vložilo v nepremičnine, kar 20,5 % (10) anketirancev.

Graf 22: Razpršitev naložbe v nepremičnine
(Vir: lastni)

Grafikon 24 kaže, da se je 4,1 % (2) anketirancev odločilo za 100-odstotno naložbo v bančne depozite, 6,1 % (3) anketirancev bi vložilo 75 % svojega premoženja v bančne depozite, 20,4 % (10) anketirancev se je odločilo za 50-odstotno naložbo v bančne depozite, 30,6 % (15) anketirancev meni, da bi bilo dobro vložiti 25 % svojega premoženja v bančne depozite in največ, 38,8 % (19) anketirancev, se je odločilo, da bi v bančne depozite vložili le 10 % svojega premoženja.

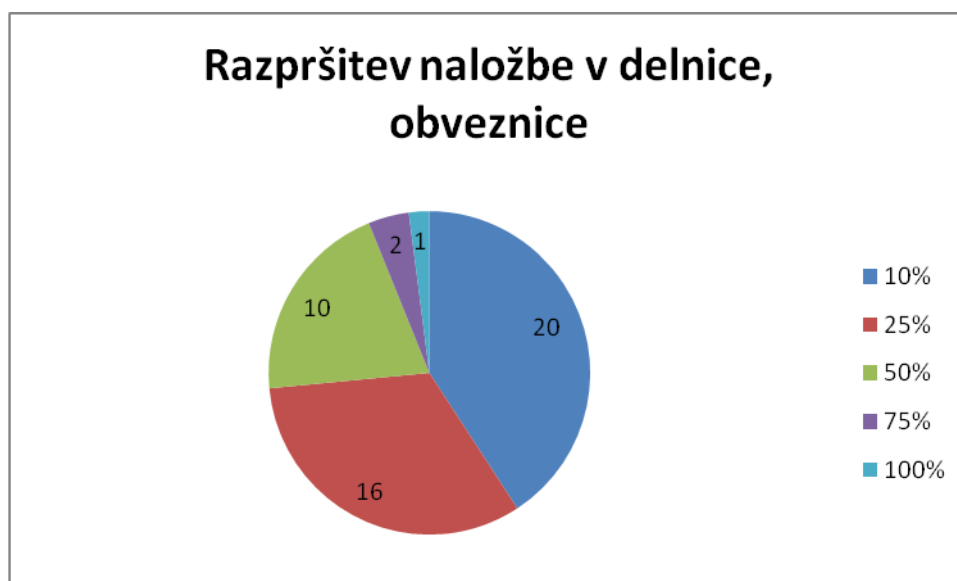
*Graf 23: Razpršitev naložb v bančne depozite
(Vir: lastni)*

Iz grafikona 25 ugotovimo, da bi v vzajemne sklade 100 % svojega premoženja vložilo 2 % (1) anketirancev, 75 % bi namenilo za vzajemne sklade 0 % anketirancev, 50 % svojega premoženja bi v vzajemne sklade namenilo 16,3 % (8) anketirancev, 25 % svojih naložb bi vložilo v vzajemne sklade 40,8 % (20) anketirancev in najmanj premoženja, 10 %, bi razpršilo v vzajemne sklade 40,8 % (20) anketirancev.

Graf 24: Razpršitev naložb v vzajemne sklade
(Vir: lastni)

Iz grafikona 26 ugotovimo, da se je 2 % (1) anketirancev odločilo za 100-odstotni vložek v delnice in obveznice. 4,1 % (2) anketirancev bi vložilo 75 % svojega premoženja v delnice in obveznice. Za 20,4 % (10) anketirancev bi bilo 50 % vložka v delnice in obveznice dovolj, 32,7 % (16) anketirancev bi vložilo 25 % svojega premoženja v delnice in obveznice in 40,8 % (20) anketirancev bi vložilo najmanj 10 % svojega premoženja v delnice in obveznice.

Graf 25: Razpršitev naložb v delnice, obveznice
(Vir: lastni)

Pojasnilo: Skupek odgovorov je seštevek vseh s strani udeležencev izbranih odgovorov na določeno vprašanje. Odstotek za vsak dogovor je izračunan kot število za ta odgovor deljeno z vsemi odgovori na to vprašanje.

Rezultatov ne moremo posploševati.

10 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi so plemenite kovine predstavljene malo bolj od blizu. Samo ime plemenita kovina označuje redki kovinski kemijski element visoke ekonomske vrednosti, ki ni radioaktiven in ne more biti umetno proizveden. Kemijsko so plemenite kovine manj reaktivne od ostalih elementov, imajo visok sijaj, visoko električno prevodnost in so mehkejše, bolj kovne ter imajo višja tališča od ostalih kovin.

Skozi zgodovino so bile plemenite kovine pomembna valuta, zdaj pa prevladujejo v industriji in investicijah. V nalogi je opisano, kaj vse vpliva na njihovo ceno, kako hitro se spreminja povpraševanje na trgu in kako so zaloge že omejene. Predstavljeno je, da je ta globalna naložba zelo povezana z gospodarsko-političnimi razmerami in kako malo je potrebno za negativni trend na borzi. Med pisanjem diplome so se podatki spreminjali iz ure v uro, zato je bilo pisanje tudi malo težje.

Glavna naloga diplome je bila predstaviti plemenite kovine kot dobro naložbo za zaščito pred inflacijo in pretresi na finančnih trgih. Obstajajo številne možnosti investiranja v plemenite kovine. Čisto običajen način je nakup kovinskih palic (npr. zlatih) ali kovancev, ki jih hranimo doma ali v bančnem trezorju. V plemenite kovine lahko investiramo tudi z vložkom v kakšen investicijski sklad, npr. v sklade ETF. Delnice rudarskih družb so še en način, čeprav so potencialna tveganja nekoliko drugačna. Načelo pa se kupuje s ciljem in upanjem, da se bo cena kovine povečala in jo bomo potem z dobičkom lahko prodali nekemu drugemu.

Glede na trenutno situacijo bi predlagali vlaganje dela premoženja v fizično srebro (srebrne palice), in sicer za obdobje, daljše od 10 let. Razlog za naložbo je, da so zaloge srebra že sedaj zelo omejene, povpraševanje pa že presega proizvodnjo. Cena je v primerjavi z zlatom zelo podcenjena. Poraba srebra se v industriji izjemno hitro povečuje, obstoječe zaloge pa so od leta 1991 upadle kar za 95 %. Kar 90 % vsega do zdaj porabljenega srebra je neekonomično reciklirati, kar pomeni, da povečanje povpraševanja in zmanjševanje ponudbe ugodno vpliva na ceno.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo ugotovili, da večina anketirancev ne ve, kam bi vložili svoje premoženje in da so zelo slabo seznanjeni s plemenitimi kovinami.

Na kovine gledajo še zmeraj kot na neko eksotično obliko naložbe, s katero ne vedo, kaj početi. Trg s plemenitimi kovinami je v Sloveniji še zmeraj podcenjen, kar je slabo glede na razmere v naših bankah. Prav zato je razmišljanje, ali imeti del premoženja v plemenitih kovinah ali ne, popolnoma irelevantno in skregano z logiko, še posebej, če se v teh finančno nepredvidljivih časih trudimo ohranjati realno kupno moč svojega premoženja. Vsak posameznik bi moral sam poskrbeti za finančno izobrazbo in s tem poskrbeti za svojo finančno neodvisnost. Še bolje bi bilo, da bi se ravnanja s financami učili že v višjih razredih osnovne šole, saj to sodi med osnovna znanja za našo prihodnost.

LITERATURA IN VIRI

Schulte, T. (2012). *Rešite svoje premoženje, kupite srebro*. Tržič: Učila.

Muller, J. (2007). *Generacija zlato*. Tržič: Učila.

Bocker, H. J. (2009). *Zlato osvobaja*. Tržič: Učila.

Deutsch, R. (2006). *Zarota srebra*. Tržič: Učila.

Analiza anketne raziskave. (online). (citirano 22. 10. 2014). Dostop na naslovu: www.mojaanketa.si/anketa/485351132/.

Lastnosti paladija. (online). (citirano 7. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.elementum.si/plemenite-kovine/paladij-nakup-prodaja/>.

Lastnosti zlata. (online). (citirano 1. 9. 2014). Dostopno na naslovu: <http://www.elementum.si>.

Paladij kot naložba. (online). (citirano 14. 9. 2014). Dostop na naslovu: <https://www.moro.si/uporaba-paladija-v-industriji-in-investicijah-narasca/>.

Platina kot naložba. (online). (citirano 18. 9. 2014). Dostop na naslovu: <https://www.moro.si/platina-in-paladij-survey-2014/>.

Prodaja platine. (online). (citirano 29. 9. 2014). Dostop na naslovu: http://www.lbma.org.uk/assets/Forecast%202015_FINAL%20LINKED.pdf.

Prodaja srebra. Statistika. (online). (citirano 1. 10. 2014). <http://www.lbma.org.uk/Clearing-Statistics>.

Prodaja zlata. Finančni trgi. (online). (citirano 20. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.financnitrgi.com/trgovanje/etf-na-zlato-vs-fizicen-nakup>.

Prodaja zlata. Naložbene palice. (online). (citirano 25. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.moro.si/nalozbe-v-zlato/zlate-nalozbene-palice/>.

Prodaja zlata. Statistika. (online). (citirano 28. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.lbma.org.uk/Clearing-Statistics>.

Srebro kot naložba. (online). (citirano 4. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://profitus.blogspot.si/>.

Razpršitev naložb. (online). (citirano 10. 10. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.financnislovar.com/clanki/investiranje-v-plemenite-kovine.html>.

Razpršitev naložb. (online). (citirano 10. 10. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.zurnal24.si/zaradi-krize-skok-nalozb-v-zlato-clanek-169638>.

Zgodovina paladija. (online). (citirano 8. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.plemenitekovine.info/category/s1-novice/c1-paladij/>.

Zgodovina platine. (online). (citirano 15. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.elementum.si/plemenite-kovine/platina-informacije/>.

Zgodovina srebra. (online). (citirano 4. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.elementum.si/plemenite-kovine/srebro-informacije/zgodovina-srebra/>.

Zgodovina zlata. (online). (citirano 1. 9. 2014). Dostopno na naslovu: <http://www.plemenite-kovine.si/plemenite-kovine/zlato?eprivacy=1>.

Zgodovina zlata. (online). (citirano 1. 9. 2014). Dostopno na naslovu: <http://www.mineweb.com/mineweb/content/en/mineweb-gold-news?oid=253932&sn=Detail>.

Zlato kot naložba. Cena zlata. (online). (citirano 2. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://peterherman.blogspot.com/2014/05/zgodovina-se-ponavlja-cena-zlata-je.html>.

Zlato kot naložba. Naložbene priložnosti v letu 2014 (online). (citirano 2. 9. 2014). Dostop na naslovu: <http://www.financnitrgi.com/blog/nalozbene-priloznosti-v-letu-2014>.

PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK

Vnesite svoje podatke

Spol

Starost

Stopnja izobrazbe

Poklic

1. Vaš letni prihodek?

- manj kot 5000 EUR
- od 5000 EUR do 10000 EUR
- od 10000 EUR do 15000 EUR
- 15000 EUR do 25000 EUR
- več ko 25000 EUR

2. Na kakšen način varčujete?

- ne varčujem
- v nepremičnine
- v vzajemne sklade
- delnice, obveznice
- v plemenite kovine
- Drugo

3. Če varčujete v plemenite kovine, odgovorite, v katere plemenite kovine vlagate? (več možnih odgovorov)

- zlato
- srebro
- platina
- paladij
- ne varčujem
- Drugo

4. Če ne vlagate v plemenite kovine, odgovorite, kakšen je razlog?

- nimam sredstev za tovrstne naložbe

- ne zaupam naložbam v plemenite kovine
- nisem dovolj seznanjen s tovrstnimi naložbami
- Drugo

5. Katera plemenita kovina se vam zdi najbolj donosna? Prosim oceno od 1 (slab donos) do 5 (najboljši donos)

	1	2	3	4	5
zlato	☐	☐	☐	☐	☐
srebro	☐	☐	☐	☐	☐
paladij	☐	☐	☐	☐	☐
platina	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kje kupujete naložbene kovine? (več možnih odgovorov)

- preko spleta
- pri uradnih prodajalcih
- na javnih dražbah
- akviziterjih
- Drugo

7. V katere plemenite kovine bi vlagali in zakaj?

8. Ali poznate trg s plemenitimi kovinami?

Slabo – izvrstno (ocena od 1 do 5)

9. Kako bi ocenili donos v plemenite kovine v obdobju petih let?

Slabo – izvrstno (ocena od 1 do 5)

10. Kako bi razpršili svoje naložbe?

10 % 25 % 50 % 75 % 100 %

- plemenite kovine
- nepremičnine
- bančni depoziti
- vzajemni skladi
- delnice, obveznice